

Wyrok z dnia 16 lipca 1998 r.

II UKN 139/98

Pracownicy wymienieni w przepisie § 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na pracowników Ochotniczych Hufców Pracy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie (Dz.U. Nr 53, poz. 340) mogą skorzystać z nauczycielskich uprawnień emerytalnych (art. 86-88 Karty Nauczyciela), jeżeli spełniają określone w jej art. 9 wymagania kwalifikacyjne (wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym).

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Maria Tyszel, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 1998 r. sprawy z wniosku Jarosława P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w A. o emeryturę nauczycielską, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 30 grudnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 2 stycznia 1997 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w A. odmówił Jarosławowi P. przyznania emerytury nauczycielskiej na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) po ustaleniu, iż ogólny staż pracy dla celów emerytalnych wynosi 30 lat 3 miesiące i 16 dni, w tym 6 lat 7 miesięcy i 11 dni wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zamiast wymaganego w art. 88 cytowanej ustawy zatrudnienia w tym charakterze, nie krótszego niż 20 lat. Do zatrudnienia w szczególnym charakterze nie

zaliczono wykonywanej pracy w PRON uznając, iż nie była to praca w charakterze nauczyciela. W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca podnosił, iż w czasie urlopowania wykonywał pracę pedagogiczną w wymiarze przekraczającym 1/2 etatu w Studium Nauczycielskim w O. Uważał nadto, iż organ rentowy naruszył przepisy Karty Nauczyciela poprzez nie objęcie go przepisami według stanu na dzień 31 sierpnia 1993 r., to jest dzień jego odejścia z Zespołu Szkół Zawodowych. Domagał się uwzględnienia w tym czasie zatrudnienia w OHP jako pracy pedagogicznej, co łącznie dawało zatrudnienie w szczególnych warunkach przez 23 lata 5 miesięcy i 29 dni.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku, po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy, wyrokiem z dnia 6 października 1997 r. zmienił zaskarżoną decyzję i zaliczył do okresu zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnym charakterze okresy: od 9 czerwca 1981 r. do 18 września 1983 r.; od 1 kwietnia 1985 r. do 30 czerwca 1986 r.; od 1 września 1987 r. do 31 sierpnia 1988 r.; od 1 września 1988 r. do 31 sierpnia 1989 r. i od 1 września do 15 października 1996 r., zaś w pozostałej części oddalił odwołanie. Sąd stwierdził, iż do już uznanego przez organ rentowy okresu do pracy w szczególnym charakterze 6 lat 7 miesięcy i 11 dni, należy doliczyć dodatkowo cały pozostały okres zatrudnienia w Studium Nauczycielskim w O., jak również zatrudnienie w Zespole Szkół Zawodowych w O. Sąd ustalił, iż wnioskodawca spełniał warunki określone w art. 42 Karty Nauczyciela i posiadał wymaganą liczbę godzin zajęć dydaktycznych nauczyciela kolegium nauczycielskiego. Tak ustalony okres pracy wykonywanej w szczególnym charakterze wyniósł łącznie 12 lat i 3 miesiące. W pozostałej części Sąd oddalił odwołanie, gdyż wnioskodawca nadal nie spełniał warunków do otrzymania emerytury nauczycielskiej przewidzianych w art. 88 Karty Nauczyciela. Sąd nie uznał zatrudnienia wnioskodawcy w PRON, ponieważ był on równolegle zatrudniony w Studium Nauczycielskim w O., a okres ten został w całości zaliczony jako praca w szczególnym charakterze. Odnosząc się do zatrudnienia w OHP - od 15 kwietnia 1970 r. do 18 września 1983 r. - Sąd przyjął do stażu pracy w szczególnym charakterze okres zatrudnienia od 9 czerwca 1981 r. do jego zakończenia dnia 18 września 1983 r., bowiem 9 czerwca 1981 r. wnioskodawca ukończył studia zaoczne w Uniwersytecie W. uzyskując tytuł magistra pedagogiki i od tego dnia spełnił jako pracownik OHP warunki przewidziane w § 1 i § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na pracowników

Ochotniczych Hufców Pracy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie (Dz.U. Nr 53, poz. 430) oraz z art. 9 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego, skoro wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę nauczycielską w dniu 16 października 1996 r. należy do niego stosować przepisy obowiązujące w tym czasie. Według aktualnej regulacji prawnej przepisom Karty Nauczyciela nie podlegali pracownicy OHP gdyż w nowelizacji ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 87, poz. 396) pominięto ich w art. 1. Dopiero przepisy cytowanego rozporządzenia MEN z dnia 20 maja 1997 r. rozciągnęły ponownie przepisy Karty Nauczyciela na niektórych pracowników OHP przy spełnieniu przez nich wymogów kwalifikacyjnych przewidzianych w art. 9 Karty Nauczyciela.

Apelację wnioskodawcy od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił, podzielając pogląd prawny Sądu pierwszej instancji, iż do wnioskodawcy mają zastosowanie przepisy obowiązujące w czasie złożenia przez niego wniosku o emeryturę, stąd brak było podstaw do stosowania przepisów obowiązujących w czasie, gdy wnioskodawca podjął pracę w OHP (wyrok z dnia 30 grudnia 1997 r. [...]).

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 88 Karty Nauczyciela oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 1997 r., wniósł o jego zmianę i przyznanie prawa do emerytury nauczycielskiej, bądź o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Zdaniem skarżącego „przepisy dotyczące zaliczania pracy w szczególnym charakterze, nie warunkują uwzględnienia jej przy wymogu posiadania kwalifikacji”, stąd stanowisko Sądu Apelacyjnego nie jest trafne.

Rozpoznając sprawę w granicach kasacji (podstawa kasacji i jej wnioski) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przede wszystkim należy stwierdzić, że do oceny uprawnień emerytalnych wnioskodawcy należało zastosować przepisy Karty Nauczyciela obowiązujące w dacie złożenia wniosku o emeryturę, to jest 16 października 1996 r. Ustawa ta była wielokrotnie nowelizowana, początkowo nie obejmując pracowników pedagogicznych OHP (art. 1 ustawy z brzmieniem z dnia 25 stycznia 1982 r. - Dz.U. Nr 3, poz. 19). W chwili składania wniosku (wobec kolejnej zmiany Karty Nauczyciela ustawą z dnia 14

czerwca 1996 r. - Dz.U. Nr 87, poz. 396) pracownicy OHP ponownie nie byli objęci zakresem podmiotowym ustawy, a zmienione to zostało przez wyżej cytowane rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 1997 r. (weszło ono w życie od 15 czerwca 1997 r.). Przepisy rozporządzenia objęły pracowników OHP, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie, wskazując jednocześnie, że mają do nich zastosowanie, poza przepisami art. 86 - 88 i 90 Karty - uprawnienia emerytalne, m.in. przepisy art. 6 i 9 odnoszące się do obowiązków nauczyciela i jego wymaganych kwalifikacji. Aby więc skorzystać z uprawnień emerytalnych przysługujących nauczycielom, należy spełniać określone w art. 9 wymagania kwalifikacyjne, w tym posiadać wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym (ust. 1 pkt 1). Wymagania te, jak trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, wnioskodawca spełniał od ukończenia zaocznych studiów w Uniwersytecie W. w zakresie pedagogiki, to jest od dnia 9 czerwca 1981 r. i jedynie okres pracy w OHP po tym terminie może być zaliczony do zatrudnienia w szczególnym charakterze.

Uwzględniając przepisy tego rozporządzenia przy wyrokowaniu, Sądy działały zgodnie z dyrektywą zawartą w art. 316 KPC nakazującą brać za jego (wyrokowania) podstawę, stan rzeczy (faktyczny i prawny) istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Gdy więc w sprawie nie zarzucano naruszenia istotnych przepisów postępowania, a zarzut naruszenia prawa materialnego okazał się nieusprawiedliwiony, należało orzec jak w sentencji, po myśli art. 393¹² KPC.

=====